TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. birželio 3 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 – Sąjungos muitinės kodeksas – 22 straipsnio 6 dalies pirma pastraipa, siejama su 29 straipsniu – Priežasčių pranešimas susijusiam asmeniui prieš priimant sprendimą, kuris galėtų būti jam nepalankus – 103 straipsnio 1 dalis ir 103 straipsnio 3 dalies b punktas – Skolos muitinei senaties terminas – Pranešimo apie skolą muitinei laikotarpis – Laikotarpio sustabdymas – 124 straipsnio 1 dalies a punktas – Skolos muitinei išnykimas dėl senaties – Sustabdymo pagrindus reglamentuojančios nuostatos taikymas laiko atžvilgiu – Teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai“

Byloje C-39/20

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) 2020 m. sausio 24 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. sausio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Staatssecretaris van Finaciën

prieš

Jumbocarry Trading GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai M. Ilešič (pranešėjas), E. Juhász, C. Lycourgos ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Jumbocarry Trading GmbH*, atstovaujamos *belastingadviseurs* C. H. Bouwmeester ir E. M. Van Doornik,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. M. Hoogveld,

– Europos Parlamento, atstovaujamo R. van de Westelaken ir M. Peternel,

– Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos A. Sikora-Kalėda ir S. Emmerechts,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos W. Roels ir F. Clotuche-Duvieusart,

susipažinęs su 2021 m. vasario 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, nustatančio Sąjungos muitinės kodeksą (OL L 269, 2013, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 287, 2013, p. 90) (toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), 103 straipsnio 3 dalies b punkto ir 124 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Staatssecretaris van Financiën* (valstybės finansų reikalų sekretorius, Nyderlandai) ir *Jumbocarry Trading GmbH* (toliau – *Jumbocarry*) ginčą dėl pranešimo sumokėti muitus už į Europos Sąjungą importuojamų prekių siuntą, kuriai, kaip vėliau paaiškėjo, negali būti taikomas lengvatinis 0 % muito tarifas.

Teisinis pagrindas

Bendrijos muitinės kodeksas

3 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 221 sk., 4 t., p. 307), iš dalies pakeisto 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2700/2000 (OL L 311, 2000, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 10 t., p. 239) (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas), 221 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Įtraukus muito sumą į apskaitą, apie ją taikant atitinkamas procedūras turi būti pranešama skolininkui.

<…>

3. Pranešimas skolininkui nebegali būti pateikiamas pasibaigus trejų metų laikotarpiui nuo skolos muitinei atsiradimo dienos. Šis laikotarpis sustabdomas nuo 243 straipsnyje nustatyto skundo pateikimo dienos per visą laikotarpį, kol jis nagrinėjamas teisme.“

4 Minėto reglamento 243 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje buvo nurodyta:

„Bet kuris asmuo turi teisę apskųsti muitinės priimtus sprendimus, susijusius su muitų teisės aktų taikymu, kurie su juo susiję tiesiogiai ir individualiai.“

Sąjungos muitinės kodeksas

5 2013 m. spalio 30 d. įsigaliojusio Sąjungos muitinės kodekso 287 straipsniu buvo panaikintas Bendrijos muitinės kodeksas. Vis dėlto Sąjungos muitinės kodekso 288 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad dauguma jo nuostatų, visų pirma 22, 29, 103, 104 ir 124 straipsniai, tapo taikytinos tik nuo 2016 m. gegužės 1 d.

6 Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio „Gavus prašymą priimami sprendimai“ 6 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Prieš priimdama sprendimą, kuris galėtų būti nepalankus pareiškėjui, muitinė praneša pareiškėjui priežastis, kuriomis ji ketina pagrįsti savo sprendimą, ir suteikia jam galimybę per nustatytą laikotarpį, skaičiuojamą nuo tos dienos, kurią jis gauna tokį pranešimą arba laikomas jį gavusiu, pareikšti savo nuomonę. Pasibaigus šiam laikotarpiui, pareiškėjui tinkama forma pranešama apie sprendimą.“

7 Šio kodekso 29 straipsnyje „Negavus išankstinio prašymo priimami sprendimai“ numatyta:

„Išskyrus atvejus, kai muitinė veikia kaip teisminė institucija, 22 straipsnio 4, 5, 6 bei 7 dalys, 23 straipsnio 3 dalis ir 26, 27 bei 28 straipsniai taip pat taikomi sprendimams, kuriuos muitinė priima negavusi suinteresuotojo asmens išankstinio prašymo.“

8 Minėto kodekso 103 straipsnio „Skolos muitinei senaties terminas“ 1–3 dalyse numatyta:

„1. Skolininkui apie skolą muitinei nebepranešama praėjus trejiems metams nuo tos dienos, kai atsirado skola muitinei.

2. Jeigu skolos muitinei atsiradimo priežastis buvo veiksmas, dėl kurio tada, kai jis buvo įvykdytas, galėjo būti iškelta baudžiamoji byla, 1 dalyje nustatytas trejų metų laikotarpis pagal nacionalinę teisę pratęsiamas mažiausiai iki penkerių, o daugiausia iki 10 metų.

3. 1 ir 2 dalyse nurodytų laikotarpių trukmės skaičiavimas sustabdomas, jeigu:

a) pateikiamas skundas pagal 44 straipsnį; toks sustabdymas taikomas nuo skundo pateikimo dienos iki tol, kol trunka skundo nagrinėjimo procesas; arba

b) laikydamasi 22 straipsnio 6 dalies, muitinė praneša skolininkui apie priežastis, kuriomis remdamasi ji ketina pranešti apie skolą muitinei; toks sustabdymas taikomas nuo to pranešimo pateikimo dienos iki laikotarpio, per kurį skolininkui suteikiama galimybė pareikšti savo nuomonę, pabaigos.“

9 Sąjungos muitinės kodekso 104 straipsnio „Muito sumos įtraukimas į apskaitą“ 2 dalyje nustatyta:

„Muitinė neprivalo įtraukti į apskaitą importo ar eksporto muito sumų, atitinkančių skolą muitinei, apie kurią skolininkui nebepranešama pagal 103 straipsnį.“

10 Šio kodekso 124 straipsnio „Skolos muitinei išnykimas“ 1 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio galiojančioms nuostatoms, susijusioms su importo ar eksporto muito sumos, atitinkančios skolą muitinei, neišieškojimu teismine tvarka pripažinus skolininką nemokiu, importo arba eksporto skola muitinei išnyksta kiekvienu iš šių atvejų:

a) kai nebeįmanoma skolininkui pranešti apie skolą muitinei pagal 103 straipsnį;

<…>“

Deleguotasis reglamentas (ES) 2015/2446

11 2015 m. liepos 28 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446, kuriuo Reglamentas Nr. 952/2013 papildomas išsamiomis taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios Sąjungos muitinės kodekso nuostatos (OL L 343, 2015, p. 1), 8 straipsnio „Teisės būti išklausytam užtikrinimo laikotarpis“, susijusio su Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalimi, 1 dalyje numatyta:

„Laikotarpis, per kurį pareiškėjas gali pareikšti savo nuomonę prieš priimant sprendimą, kuris galėtų būti jam nepalankus, trunka 30 dienų.“

12 Remiantis šio 2016 m. sausio 18 d. įsigaliojusio deleguotojo reglamento 256 straipsniu, šis reglamentas pradėtas taikyti nuo 2016 m. gegužės 1 d.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 2013 m. liepos 4 d. *Jumbocarry* pateikė deklaraciją dėl porceliano prekių siuntos išleidimo į laisvą apyvartą; joje nurodė, kad prekių kilmės šalis yra Bangladešas. Pagal tuo metu galiojusius teisės aktus šios prekės buvo išleistos į laisvą apyvartą taikant lengvatinį 0 % muito tarifą.

14 Patikrinusi, kad kilmės sertifikatas buvo suklastotas, remdamasi Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalies pirma pastraipa 2016 m. birželio 1 d. raštu kompetentinga muitinė pranešė *Jumbocarry*, kad atsirado standartinio 12 % tarifo dydžio skola muitinei ir kad ji ketina išieškoti atitinkamus muitus. Tame pačiame rašte ji patikslino, kad pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 8 straipsnį *Jumbocarry* turi 30 dienų laikotarpį pareikšti savo nuomonę šiuo klausimu.

15 2016 m. liepos 18 d. mokėjimo pranešimu *Jumbocarry* buvo pranešta apie skolą muitinei, atsiradusią 2013 m. liepos 4 d.

16 Manydama, kad skolos muitinei senaties terminas buvo suėjęs mokėjimo pranešimo įteikimo dieną, *Jumbocarry* pateikė prieštaravimą dėl šio mokėjimo pranešimo, o vėliau – kadangi kompetentinga muitinė jos prieštaravimą patenkino tik iš dalies – apskundė šį mokėjimo pranešimą *rechtbank Noord-Holland* (Šiaurės Olandijos apylinkės teismas, Nyderlandai). Kadangi tas teismas patenkino skundą ir jo sprendimas buvo patvirtintas 2018 m. vasario 27 d. *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamo apeliacinis teismas, Nyderlandai) sprendimu, valstybės finansų reikalų sekretorius pateikė kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas).

17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl įtrauktų nuostatų – Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalies, siejamos su šio kodekso 29 straipsniu ir 104 straipsnio 2 dalimi, ir šio kodekso 124 straipsnio 1 dalies a punkto, siejamo su to paties kodekso 103 straipsnio 3 dalimi – poveikio laiko atžvilgiu; visų pirma jam kilo klausimas, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas patenka į šių nuostatų taikymo sritį.

18 Šiuo klausimu tas teismas pažymi, kad minėtos nuostatos, numatančios, be kita ko, senaties termino sustabdymą pranešimo apie priežastis atveju, negaliojo pagrindinėje byloje nagrinėjamos skolos muitinei atsiradimo momentu, ir priduria, kad pagal tuo metu galiojusį teisinį režimą, įtvirtintą Bendrijos muitinės kodekse, toks sustabdymas nebuvo numatytas. Tiesa, tai, kad, kai įsigaliojo naujas teisinis režimas, t. y. 2016 m. gegužės 1 d., dar nebuvo suėjęs pagrindinėje byloje nagrinėjamos skolos muitinei senaties terminas, gali būti reikšminga atsakant į šiuos klausimus. Vis dėlto šio naujo režimo taikymas pagrindinėje byloje galėtų prieštarauti teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija neleidžiama be jokių pagrįstų abejonių daryti išvados, ar nuostata, kurioje, kaip ir Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalyje, numatytas senaties termino sustabdymas, turi būti laikoma materialinės teisės norma, ar procesinė teisės norma. Tuo atveju, jei tai būtų materialinės teisės norma, minėtas teismas mano, kad Bendrijos muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalis ir toliau būtų taikoma iki 2016 m. gegužės 1 d. atsiradusiai skolai muitinei, todėl tokios skolos senaties terminas sueitų pasibaigus trejiems metams nuo skolos atsiradimo.

20 Be to, galima teigti, kad Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalies taikymas išieškojimo procedūroms, pradėtoms nuo 2016 m. gegužės 1 d., yra atsietas nuo teisės normų, susijusių su skolos muitinei senaties terminu. Nors nuo 2016 m. gegužės 1 d. visais išieškojimo atvejais muitinės privalo laikytis šio kodekso 22 straipsnio 6 dalies, šiuo požiūriu tai nebūtinai reiškia, kad Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas taikomas visais atvejais. Nagrinėjamu atveju tai rodo, kad dėl to, jog muitinės turėjo laikytis minėto kodekso 22 straipsnio 6 dalies ir kad to paties kodekso 103 straipsnio 3 dalis nebuvo taikytina, kompetentinga muitinė 2016 m. liepos 18 d. nebegalėjo pranešti apie skolą muitinei.

21 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad taip pat galima teigti, jog Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies įtraukimo tikslas buvo tai, kad šio kodekso 22 straipsnio 6 dalis, 103 straipsnio 3 dalies b punktas, 104 straipsnio 2 dalis ir 124 straipsnio 1 dalies a punktas, atsižvelgiant į šių nuostatų sąsają, būtų pradėti taikyti tą pačią dieną, t. y. 2016 m. gegužės 1 d. Taigi pagal minėto kodekso 104 straipsnio 2 dalį nuo tos dienos muitinės, kurios į apskaitą įtraukia skolą muitinei atitinkančias muitų sumas, turėtų taikyti to paties kodekso 103 straipsnį.

22 Šiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Sąjungos muitinės kodeksas 103 straipsnio 3 dalies įžanginis sakinys ir b punktas ir 124 straipsnio 1 dalies įžanginis sakinys bei a punktas taikomi skolai muitinei, kuri atsirado iki 2016 m. gegužės 1 d. ir kurios senaties terminas tuo metu dar nebuvo suėjęs?

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas: ar šių nuostatų taikymas neprieštarauja teisinio saugumo arba teisėtų lūkesčių apsaugos principams?“

Dėl prejudicinių klausimų

23 Dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas ir 124 straipsnio 1 dalies a punktas, nagrinėjami atsižvelgiant į teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus, turi būti aiškinami taip, kad jie taikomi skolai muitinei, atsiradusiai iki 2016 m. gegužės 1 d. ir kurios senaties terminas tuo metu dar nebuvo suėjęs.

24 Pirmiausia iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama skola muitinei atsirado 2013 m. liepos 4 d., t. y. tą dieną, kai *Jumbocarry*, siekdama išleisti prekių siuntą į laisvą apyvartą, pateikė kilmės sertifikatą, kuris, kaip vėliau paaiškėjo, buvo suklastotas.

25 Šiomis aplinkybėmis kompetentinga muitinė, remdamasi Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalimi, siejama su 29 straipsniu, visų pirma pranešė *Jumbocarry* apie priežastis, kuriomis remdamasi ketino jai pateikti mokėjimo pranešimą, ir suteikė jai galimybę per Deleguotojo reglamento 2015/2446 8 straipsnyje numatytą 30 dienų laikotarpį pareikšti savo nuomonę. Toks pranešimas buvo pateiktas 2016 m. birželio 1 d., t. y. po to, kai 2016 m. gegužės 1 d. Bendrijos muitinės kodeksas buvo panaikintas Sąjungos muitinės kodeksu, tačiau bet kuriuo atveju anksčiau nei 2016 m. liepos 4 d., kai pasibaigė Bendrijos muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje numatytas trejų metų senaties terminas.

26 Vėliau 2016 m. liepos 18 d. kompetentinga muitinė pranešė apie skolą muitinei, remdamasi tuo, kad pagal Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktą dėl šio kodekso 22 straipsnio 6 dalyje nurodyto pranešimo buvo sustabdytas trejų metų senaties terminas iki laikotarpio, per kurį *Jumbocarry* buvo suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę, pabaigos.

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar nagrinėjamu atveju turėjo būti taikomas Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas, ir, jei taip, ar senaties termino sustabdymas atitiko teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus, nes Bendrijos muitinės kodekse, galiojusiame tuo metu, kai atsirado pagrindinėje byloje nagrinėjama skola muitinei, nebuvo numatyta tokio senaties termino sustabdymo.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją procesinės teisės normos paprastai laikomos taikytinomis nuo jų įsigaliojimo momento, skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip taikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms, tik jeigu iš šių normų formuluotės, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad turi būti pripažintas toks jų poveikis (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *O'Brien*, C-432/17, EU:C:2018:879, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

29 Reikia pridurti, kad nauja teisės norma taikoma nuo akto, kuriame ji įtvirtinta, įsigaliojimo ir, nors netaikoma teisinėms situacijoms, kurių atsirado ir kurios galutinai susiklostė iki šio įsigaliojimo, tokia nauja teisės norma nedelsiant taikoma situacijos, kuri susiklostė galiojant ankstesniam įstatymui, būsimoms pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms. Laikantis teisės aktų negaliojimo atgaline data principo, kitaip yra tik tuo atveju, jei nauja teisės norma priimama kartu su specialiomis nuostatomis, kurios konkrečiai nustato jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygas (2018 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *O'Brien*, C-432/17, EU:C:2018:879, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

30 Pirma, dėl Sąjungos muitinės kodekso 29 straipsnyje, siejamame su šio kodekso 22 straipsnio 6 dalimi, numatytos pareigos pranešti iš anksto reikia konstatuoti, kad ji yra procesinė teisės norma, kuria įgyvendinama suinteresuotojo asmens teisė būti išklausytam prieš priimant jam nepalankų sprendimą.

31 Suformuotoje jurisprudencijoje nurodyta, kad teisės į gynybą paisymas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas, o teisė būti išklausytam per bet kokią procedūrą yra jo sudedamoji dalis. Pagal šį principą, kurį reikia taikyti, kai institucija ketina priimti aktą asmens nenaudai, asmenys, kuriems skirti sprendimai gali turėti didelį poveikį jų interesams, privalo turėti galimybę veiksmingai pateikti savo nuomonę dėl aplinkybių, kuriomis institucija grindžia savo sprendimą (2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Prequ' Italia*, C-276/16, EU:C:2017:1010, 45 ir 46 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

32 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad procedūrų, kuriomis skolininkui pranešama apie muito sumą siekiant sustabdyti senaties terminą, nustatymas yra procesinė tvarka (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 10 d. Sprendimo *CEVA Freight Holland*, C-249/18, EU:C:2019:587, 46 punktą).

33 Taigi reikia konstatuoti, kad nuo 2016 m. gegužės 1 d., kai įsigaliojo Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalis ir 29 straipsnis, valstybių narių kompetentingos institucijos privalėjo laikytis šiose nuostatose numatytos pareigos pranešti iš anksto, kaip ir buvo padaryta pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

34 Antra, dėl Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punkte numatyto trejų metų senaties termino sustabdymo svarbu priminti, kad tuo atveju, kai pranešama apie priežastis pagal šio kodekso 22 straipsnio 6 dalį, pirma minėta nuostata siekiama pratęsti senaties termino trukmę, atitinkančią skolininkui nustatytą laikotarpį pareikšti savo nuomonę, o pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 8 straipsnio 1 dalį šis laikotarpis yra 30 dienų.

35 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas konstatavo, jog Bendrijos muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje, kurioje numatyta, kad skolos muitinei senaties terminas sueina pasibaigus šioje nuostatoje nustatytam trejų metų terminui, įtvirtinta materialinės teisės norma (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:C:2006:136, 41 punktą). Tokia išvada gali būti taikoma kalbant apie Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 1 dalį, nes šios nuostatos formuluotė ir taikymo sritis iš esmės sutampa su pirma nurodytos nuostatos formuluote ir taikymo sritimi. Be to, Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas, kuriame numatytas skolos muitinei senaties termino pratęsimas pranešimo apie šio kodekso 22 straipsnio 6 dalyje nurodytas priežastis atveju, taip pat turi būti laikomas įtvirtinančiu materialinės teisės normą.

36 Taigi, kaip matyti iš šio sprendimo 28 ir 29 punktuose nurodytos jurisprudencijos, Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas negali būti taikomas teisinėms situacijoms, atsiradusioms ir galutinai susiklosčiusioms galiojant Bendrijos muitinės kodeksui, nebent iš Sąjungos muitinės kodekso teksto, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad tokioms situacijoms iš karto turėjo būti taikomas Sąjungos muitinės kodeksas.

37 Nagrinėjamu atveju iš šio sprendimo 25 punkto matyti, kad tuomet, kai Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas tapo taikytinas, t. y. 2016 m. gegužės 1 d., pagrindinėje byloje nagrinėjamos skolos muitinei senaties terminas nebuvo suėjęs ir minėta skola muitinei nebuvo išnykusi.

38 Taigi reikia konstatuoti, kad tuo momentu *Jumbocarry* teisinė padėtis, susijusi su šios skolos muitinei senaties terminu, nebuvo galutinai nustatyta, nepaisant aplinkybės, kad ši skola atsirado pagal Bendrijos muitinės kodeksą.

39 Vadinasi, Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas galėjo būti taikomas būsimoms *Jumbocarry* padėties pasekmėms, t. y. skolos muitinei senaties terminui ir jos išnykimui.

40 Be to, kalbant apie Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalies, siejamos su jo 29 straipsniu, ir šio kodekso 103 straipsnio 3 dalies sąsają, reikia pridurti, kad šios procesinės ir materialinės teisės normos sudaro nedalomą visumą, o konkrečios nuostatos negali būti vertinamos atskirai, kiek tai susiję su jų galiojimu laiko atžvilgiu. Iš tiesų svarbu nuosekliai ir vienodai taikyti Sąjungos muitų srities teisės aktus (pagal analogiją žr. 2015 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija / Moravia Gas Storage*, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

41 Šiuo klausimu Sąjungos teisės aktų leidėjas tuo pačiu metu siekė Sąjungos muitinės kodekso 22 straipsnio 6 dalyje, siejamoje su šio kodekso 29 straipsniu, nustatyti pareigą iš anksto pranešti ir šio kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punkte numatyti senaties termino sustabdymą dėl tokio pranešimo.

42 Kaip iš esmės pažymi Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba, vienu metu taikant šias nuostatas siekiama suderinti du tikslus, t. y. pirma, Sąjungos finansinių interesų apsaugą ir, antra, skolininko apsaugą jo teisės į gynybą požiūriu.

43 Taigi iš pranešimo dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (Parlamento vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetas, 2013 m. vasario 26 d. sesijos dokumentas A7-0006/2013, p. 46, pakeitimas Nr. 62), kuriuo remiantis buvo priimtas Sąjungos muitinės kodeksas, matyti, kad šio kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas buvo įtrauktas Parlamentui priėmus pakeitimą, kuriame buvo nurodyta, kad „[b]ūtinybė atlikti šį pakeitimą [buvo] grindžiama tiek tradicinių nuosavų išteklių, tiek nacionalinių išteklių finansinių interesų apsauga, kai kalbame apie jų atstatymą“. Šiame dokumente visų pirma pabrėžiama, kad „tai galėtų įvykti tada, kai teisės būti išklausytam procedūra turi būti įgyvendinama panašiu laiku, kai turėtų pasibaigti laikotarpiai, per kuriuos pranešama apie skolą muitinei“.

44 Taigi atrodo, kad priimdamas Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punkte numatytą sustabdymo taisyklę Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė, be kita ko, nustatyti tokias situacijas, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje.

45 Be to, neginčijama, kad ši nuostata nėra siejama su jokia specialia nuostata, kuri kitaip apibrėžtų jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygas, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 29 punkte nurodytą jurisprudenciją.

46 Galiausiai dėl teisinio saugumo principo Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, jog valstybės narės iš principo gali pratęsti senaties terminus, jei dėl nagrinėjamų veikų dar nėra suėjusi senatis (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 2 d. Sprendimo *Glencore Céréales France*, C-584/15, EU:C:2017:160, 73 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

47 Taigi negalima teigti, kad taikant skolos muitinei senaties termino sustabdymo taisyklę, kaip antai numatytą Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punkte, kartu su šio kodekso 22 straipsnio 6 dalyje, siejamoje su jo 29 straipsniu, įtvirtintomis procesinėmis teisės normomis yra pažeidžiami teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principai.

48 Žinoma, pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją teisinio saugumo principas, kuris išplaukia iš teisėtų lūkesčių apsaugos principo, reikalauja, kad, pirma, teisės normos būtų aiškios ir tikslios ir, antra, jų taikymas būtų nuspėjamas teisės subjektams, visų pirma kai jos fiziniams asmenims ir įmonėms gali sukelti neigiamų pasekmių. Konkrečiai kalbant, minėtas principas reikalauja, kad teisės norma leistų suinteresuotiesiems asmenims tiksliai sužinoti ja nustatytų pareigų apimtį, kad jie galėtų aiškiai žinoti savo teises ir pareigas ir imtis atitinkamų veiksmų (2021 m. balandžio 15 d. Sprendimas *Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) ir kt.*, C-798/18 ir C-799/18, EU:C:2021:280, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

49 Kaip savo išvados 91 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punkte aiškiai numatyta senaties termino sustabdymo taisykle iš esmės nebuvo pakeista ankstesnė reglamentavimo situacija, o veikiau ši taisyklė atitiko poreikį užtikrinti, kad nekiltų abejonių dėl administracinių institucijų pareigos, kuri, kaip nurodyta šio sprendimo 31 punkte minėtoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, jau buvo numatyta Bendrijos muitinės kodekse.

50 Bet kuriuo atveju, kaip savo išvados 88 punkte taip pat pažymėjo generalinis advokatas, nei teisinio saugumo principas, nei teisėtų lūkesčių apsaugos principas, kuriais remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nenumato pareigos palikti galioti teisinę tvarką nepakeistą. Ūkio subjektai negali pagrįstai tikėtis išlaikyti esamą padėtį, kuri gali būti pakeista Sąjungos institucijoms įgyvendinant savo diskreciją (2012 m. birželio 26 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, C-335/09 P, EU:C:2012:385, 180 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

51 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Sąjungos muitinės kodekso 103 straipsnio 3 dalies b punktas ir 124 straipsnio 1 dalies a punktas, siejami su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principais, turi būti aiškinami taip, kad jie taikomi skolai muitinei, atsiradusiai iki 2016 m. gegužės 1 d. ir kurios senaties terminas tuo metu dar nebuvo suėjęs.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas. Kitų šalių, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, 103 straipsnio 3 dalies b punktas ir 124 straipsnio 1 dalies a punktas, siejami su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principais, turi būti aiškinami taip, kad jie taikomi skolai muitinei, atsiradusiai iki 2016 m. gegužės 1 d. ir kurios senaties terminas tuo metu dar nebuvo suėjęs.

Parašai.